

ՄԱՆԻՔ ԱՁԳԱՅԻՆ

ՄԱՆԻՔի շարժը երկու անգամ կը հրատարակուի, Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերն :
 Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 100 զուրուշ արծաթ.
 — վեցամեայն 50. — Գաւառաց Տամար 110 զրշ :

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել
 Ա. Արտոնատէր եւ Տնօրէն Անտոն Մարտեան,
 Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճառտէսի թիւ 20 :
 Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնք ետ չեն տրուիր :

Թիի 2 Ա. ՏԱՐԻ

Գին 40 ՓԱՐԱ

1886 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 24 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Ի Թ Ի Ր Ա Ձ

Մաթպատանա բէք չօգ գուսուրարըրը օլուպ, կէրէք եազըլարըն էսկիլիլի վէ կէրէք սալիլի էչեալարըրըն էքսիլիլի սեպէպինտէն, զաղէթամըրըն իւք նիւսխէսի մաթլուպու տէրէճէսի նէչը օլունամամըլ իսէտէ, գարիունը քիրամըրըն շիմտիլի ք գուտրէթիմիցին մաֆէվքինտէ սեպէպլէր իւէ վուգու պուլան գուսուրարըրը ավֆ պուսուրմալարընը ըէճա իտէրիլ: Իլէրուտէ պու կիպի ուլլունսըլը քլարըն մէնի իչին հէր նէվ սալ վէ զայրէթտէն կէրի տուրմայաճաղըրը կիպի, եագընտա եազըլարը տախի թէպտիլ իտէրէք, զաղէթամըրըն եէնի եագըլար իւէ թապ օլունմասընա սալ վէ իգտամ իտէճէկիլ տիլ: Ա. Ս.

Պատրիարք Հօր և Երուսաղեմայ Պատր. Գեր. Փօխանորդին շնորհաւորութեան գնացին:

Երկուչարթի օրն կրօն. Ժողովըն իւր սովորական նիստն ըրաւ և ընթացիկ խնդիրներով զբաղեցաւ:

Բերայի ակմբոց մէջ այս օրերըս գարմանալի լուր մը կը պտտի. իբր թէ՛ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, ամուսնաթողութեան խնդիր մը մատուցուեր է և սակայն Ս. Պատրիարք Հայրը՝ ինչպէս յայտնի է, մերժեր է:

Լրագրաց մէջ գարմանօք կարգացինք Քաղ. Ժողովոյ մէկ որոշումը, որ լիւր տրամադրէ, վարժարանաց մէջ գործածելի դասագրոց վաւերացման համար դրօշմատուրք մը առնել:

Ըստ մեր և բազմաց կարծեաց այս որոշումն ապագային եղծուելով, բազմաթիւ անտեղութեանց պատճառ պիտի ըլլայ-չըլլայ իսկ՝

դասագրքերէ աուրք առնուիլը առաջի՛, անգամն է որ պիտի տեսնեմք, վարչութիւնը չէ թէ տուրք առնելու է Ազգային վարժարանաց մէջ գործածելի դասագրքերէ, այլ դիւրութիւն իսկ մատուցանելու է կարող անձանց ընտիր դասագրքեր յօրինելու:

Պատրիարքարանի գործակատար Աբրահամ էֆէնտի, երկուշարթի օրն Ամեն, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց Մալաթիոյ նորընտիր առաջնորդ Գեր. Սահակ եպիսկոպոսի պաշտօնը վաւերացընող կայսերական Պէրաթն:

Այս Պէրաթին մէջ յիշատակուած է ըստ վաղեմի սովորութեան թէ՛ կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան թեմ Մալաթիոյ վիճակը Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան իրաւասութեան ներքեւ կը գըտնուի, որով Սոյ կաթողիկոսական Պէրաթի խնդիրն մշտնջենապէս լուծուած է:

ԱՁԳԱՅԻՆ

Երէկ Ս. Երուսաղէմի տօնը լինելով, պաշտօնական մարմինք և բազմաթիւ եկեղեցական և աշխարհական ազգայինք՝ Ամեն. Ս.

ԱՐԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Վիեննա հրատարակող Ա. մ. սորեայ Հանդէսին մէջ մեր առաջին Հայ պատուէաց չորսին պատմագրութեան ճիշդ թուականները հրատարակուած էր սրոց մէջէն առ այժմ խորենացւոյն նր կատմամբ հատուածը բնութի տեղեկութիւններ պարունակելուն արտատպել արժան դատեցինք:

Գ. Մ. ԽՈՐԵՆԱՅԻ

Չենք կրնար բտլ թէ խորենացին այն ատենները գրած է իւր պատմագրութիւնը՝ մինչեւ ուր որ պատմութեան բնթացքը չը հասնի. այսինքն 441. որովհետեւ նոյն ատեն հեղինակը Հայաստանէն դուրս էր: Գրութիւնը հեղինակին հիւանդոտ կենացըն իրկուուն եղած է, նոյն իսկ իրեն վկայութեանը համեմատ, ուստի իւր մահուանը հետ կապ ունի: Փարպեցին իւր նամակին մէջ զՄովսէս արդէն խէլ մ'առաջ վախճանած կ'ենթադրէ, բայց այս նամակին գրութեան ժամանակը կրնայ մինչեւ հինգերորդ դարուն վերջերը ձգուի, անոր համար մեզի որոշ ատեն մը չի տար: (*)

Անոր համար՝ ուրիշ համեմատութեան մը դիմելու ենք: Խորենացին այս գիրքն ի խնդրոյ Սահակայ Բագրատունւոյ գրած է, և գրքին սկիզբէն մինչեւ վերջըն այս Առաջագը կենդանի կ'ենթադրէ աւ խօսքն ասեպ իրեն կ'աղղէ. այնպէս որ կրնայ բոլոր գիրքն ասոր սկզբուած նամակ մը համարուի: Արդ՝ ճիշդ գիտենք թէ Սահակ Բագրատունի երբ մե-

(*) Գր. Խալաթեան կը համարի Ղազարայ Թղթոյն գրութեան ասորին՝ 488-491, (Ղզր. Գրպ. և գործք նորին, Մասկուա, 1883, էրես 47.) և և հետեւաբար՝ պատմագրութենէն յառաջ:

աւ, այսինքն 483ն. Ուստի այս գրութիւնն երբեք նոյն տարիէն անդին չենք կրնար ձգել. բայց քիչ մ'այ ետ չենք կրնար քշել: Ուղիտեաւ կր տեսնենք թէ Ապետն ուրիշ պատմական խնդիր մ'այ բրած է այս մեծ հեղինակին, և հեղինակն անոր խնդիրը կատարելոյ պատասխանելու ատեն իւր պատմագրութիւնն արդէն գրուած առջեւ ն ունի, և ասոր գլուխը գտնուած իմաստը դարձեալ կը գործածէ նամակին մէջ: Ուստի-ապահովապէս կըրնանք այս գրութեան ատենը 480ին մօտերը համարի, չկրնա. լով շատ ալ լաւաջ տանի, վասն զի գրութեանն ատեն հեղինակը ծեր պիտ'որ ըլլայ. ու մինակ նոյն ատենները կրնայ կատարեալ ծեր մ'ըլլայ այն որ 342էն ետեւ դեռ առոյգ հասակի մէջ Արեւմտից ուսումնական ճամբորդութիւններէն Հայաստան եկաւ:

ՆԵՎԻՅԷ

ՏԷՆԵԹԼԻ ԳԻՐ ՃԻՆԱՅԷԹ

Միւս թէմէայի Աւերիգատտ, քէնթութի վիայեթի վիտիմապուրկ շէհրինտէ, տէհչէթի պիր ճինայեթ վուգու պուլմուշ արը: Թէքմի պիր Փամիլեա (Բոէ Փամիլետոր) գաթլ ալ թէլիթ օլուն. մուշ արը. ետնի պիր վալիտէ իլէ պէշ էվաար վէ միտֆիրէթէն խանէլերինտէ պուլմուշ արը. պալարքնտան իքի կէնն գրգար, ճէման անքիզ քիշի ճիւմլէթէն գաթլ օլունմուշար:

Գու ճինայեթին միւս թէմառը. ըր, մագթուլարքն գոնուար իմիշ: Գու ճանգէր ասեմ, մէգքիւր խաղաթիւնի պարագէր ետաարըզ պիր մէթրեթ իլէ ին. ըր գելը արը:

Մէղքիւր գաթլ օլունան Փամիլեա, մէիգուլ գոնուլարը խանէլերինտէ վիդիթաեա գապուլ օլունմատըքարը իչիւն դարագ սագթլարպ, հիտտէթլերինտէն պու ճինայեթի իչիւնմիչիւր:

Գու իքի ճանիլեր, պիչարէլերի գաթլ իթտիքտէն սօղրա, նաչէլերինտէ նապտիտ իթմէք իւզրէ Բոէ Փամիլետար խանէսինի ասէչէ վէրմիչիւր. մագթուլարքն քէմիքլերի քէմիւր օլմուշ պիր հալտէ չգարըլուպ տէֆն օլունմուշ արը:

Իչպու ճինայեթ պուլմուտան պիր այ ագտէմ վուգու պուլմուշ օլուպ, շէհիր հալքը պիր գալգաեա համլ իտէրէք, պիչարէ Փամիլեանըն պու եօլտա գայ օլմասընա հէրքէս թէէսիլթէթմէքտէլերքէն, ասըլ ճանիլին օն ետաչընտա պիր էրքէք օղու, բէտերինտէն տալիմի սուրէթտէ չէքտիդի գուլումաթտան ինթիգամ ալմագ իւզրէ, ասըլ վուգուլի հալի գահիրէ չըքարմըշ:

Չոնուկ, մահալլէսինին բօլիո մէրքէգինտէ կիտիպ խապէր վէրիքքի, պիր կիճէ, հէրքէսին ուլուտուղը պիր վագրթտա, բէտերի կիզլիճէ Բոէ Փամիլետար խանէսինտէ կիրիպ, պիր ուստուրա իլէ թէքմի խանէ խալքընը պօղաղատըքտան սօղրա, մէթրէսինին ետաարմը իլէ նաչէլերի պիրէր պիրէր պիր օտայա թաչըրպ, էթրաֆ վէ իւզերլերինտէ օտուն վէ բաչալրալար երզըպ, իւսթիւնտէ տախի բէթրօլ տօլաւրաւքտան սօղրա, արչարը չըքըպ խանէնին պիր քաչ երինտէն տիլէ վէրմիչիւր: Փագաթ էվի թուլարչուարմագտան էվէլ, գագը էչեալերի քէնտի իւննիլերինտէ թաչըքլար:

Բօլիո, շօնուղքն պու իֆաաեթինտէ արըքտան սօղրա մէրգուլմաաեմի մէթրեթ իլէ թէգթիթ իտէր վէ ճանիլերինտէ իգաճէթ իթթօլերի իւնտէ թուգրի օլունմուշ արը:

լունարագ, սրբաթ օլունան էշ-
եալար մաղաղատա սաքլանձը
պուլունուր :

Ճանիւէր, իշպու ճինայէթլէ-
րինի քիւլիւէն ինքեար էթմէք-
տէ իմիշէր իսէտէ, հիւքիւմէթ
պունլարը «Պարպուրվի» հարըս-
խանէսինէ նազլ էթտիրիպ պու
տէհշէթլու վուգուաթըն արիգու
ամիք թէտգիգինէ կէրմիէթլէ
տէվամ օլունմագտա իմիշ :

Չ Օ Ր Տ Ա Յ Ա Ք

Չօգ էվէրտէ գարը քօճա մա-
պէյնինտէ, պազը էօլլէ պօշ պիր
չէյ իշին մարագա չըքար քի պիր
ատամ սէպէպինի արուսա, պուլա-
մադ. ֆաքաթ պու սսըլսը մա-
րաղալար, չօք տէֆա ֆամիւեա-
ճա վէխիմ մաղարրաթլարա վե-
սիլէ օլուր. եախօտ հիշ տէկիլ ի-
սէ թարաֆէյնին գալպլէրի գը-
րըլըր :

Պու թէէսիւֆ օլունաճաք հա-
լէ պիր նումունէ օլմաք իւզրէ
աթիտէքի վագալը թարիֆ էտէ-
լիմ :

Ղայէթ մուհիպպիմիզ վէ մա-
հալլէմիզին ազըլ հօճասը պուլու-
նան միւսիւ Գորքօթ, կէչէն ագ-
չամ իվինէ կիթտիզինտէ մատա-
մընը էվտէ պուլամագ. նէրէյէ
կիթմիշ օլտուղընը պիտիկինտէն,
եէմէք վագթիւնէ գատար պէք-
լէյիպ, գահիր մատամ Գ*** պը-
րաքմամը ագչամ եէմէյինի օն-
լարլա եէյէճէք տէյիպ, եէմէ-
յինի եէտիքտէն սողրա օտասը-
նա չէքիլիր :

Իքի սաաթ սողրա գաքը չա-
լընըպ մատամը կէլիւր վէ սողրու
գօճասընըն օտասընա կիտէրէք,
պաչար գահգահա իլէ կիւլմէյէ :

— Նէ օլտու քի պէօլլէ կիւ-
լիւեօրսուն մատամ . . . :

— Ինանըրսան պարապար
պուլունմալըլընըն էյ արթըգ
կիւլմէտէն քէմիքլէրիմ գըրըլըր :

— Սէպէպինի սէօլլէտէ պէն
տէ կիւլէյիմ :

— Միւսիւ Գ***նին էվինէ վի-
զիթալա կիթտիմ, չօգ գօրլատը
լար եէմէյէ պրաքմատարլար . . .
էյ կիւլմէմի թութամաեօրում :

— Երնէ Միւսիւ Գ*** թօհաֆ
պիր չէյ եաքմը օլմալը. կէչէն
կիւնքի կիպի գահվէ իշէրքէն ու-
եուքլատըմը :

— Հայրը, պուլ գիհնինտէ պիր
քէրէքի միւսիւ Գ*** մատամընըն
եիւկիւնէ պիր գուլէթլի սիլէ
բարլաթտը . . . :

— Միւմքինսիզ տիր պու :

— Էօլլէ գուլէթլի պիր չա-
մար քի, հէվիմիզ չաչրտըք
գալտըք :

— Սէպէպի նէ՛ իաի :

— Միւսիւ Գ*** սօֆրատտ
լամպայր սաղ թարաֆընա գօյ-
մաք իստէյօրուտը, օ թարաֆ-
տաքի կէօգիւ գուլէթլի օլտու-
ղընը պիլիրսին. մատամըտա սօլ
թարաֆա գօմաք իստէյօրուտը
պաչընըն սօլ թարաֆընա քօլտու-
ղը միւճէվէրինի բարլաք կէօս-
տէրթտմէք իշին. քօճասը սաղ
թարաֆընա գօր, գարքսը ալըպ
սօլ թարաֆա կէթիրիեօրտը,
պէօլլէ սաղտան սօլա, սօլտան
սաղա պիր միւտտէթ տէվամ էթ-
տի :

— Տէսէնէ լամպա, պօղադ ի-
չինին Ձիկ-զակ վաքօրունա տէօն-
տիւ :

— Թամ ալթընընը տէֆատա,
բաթաթէս էգմէսի եէտիզիմիզ
վագըթ իաի, մատամընըն թա-
պիլաթը պիրազ սապըրսըզ օլ-
տուղընը պիլիրսին. գօճասընը
պիր թէրպիքլէ ագարլատը. օ
վագըթ միւսիւ Գ***նին սապը
թիւքէնիպ պիր էլի ալթը աչկ
էթտի քի եէմէք օտասը ճընկըր,
ճընկըր էօթաիւ . . . էյ արթըգ
Ձիպանըն օ հալի հաթըրմա կէլ-
տիքէ պիր թիւրլիւ կիւլմէմի
թութամայօրում. ամա միւսիւ
Գ***նին էթտիղիտէ բէք մինա-
սիպէթսիզ չէյ, զիրա պիր գա-

րըյր տէօլմէք ատէթա հայվան.
լըք տըր :

— Էվէթ, պազը տէֆա էօլ-
լէտիր :

— Նէ . . . պազը տէֆա՞ մը . . .
տալիմա տէյէմէ՞եօրմուսըն. . . օ գօ-
ճաքի գարքսընը տէօյէր, հէ՛ր
վագըթ. աղնատը՞ն մը. հէ՛ր վա-
գըթ աչաք տըր :

— Հագգըն վար, ֆագաթ
մէճպուրիլէթ հասըլ օլուրսա նէ՞
եալիօրնլար :

— Հօլտէ շունա թարաֆ չըք
պագալըմ . . . :

— Հաչա՛ . . . նէյէ՞ թարաֆ
չըքաճաղըմ, սատէ պազը էօլլէ
քէրթէլէր կէլիր քի . . . :

— Սէօլլէ՛, Սէօլլէ՛ չէքինմէ,
էֆքեարընը լիպէրթա սէօլլէ պա-
գալըմ :

— Սանա պիր չէյ տէյի՞մ մի,
պէնիմ պու հագգա հիշ պիր էֆ-
քեարըմ եօգ ալըր :

— Էօլլէ ճինասը լագըրաը
իստէմէգ. ամա տէսէնէ, սէն տէ
օ կիրուհտանըն :

— Պէ՛ն . . . Ալլահ էթմէ-
սին . . . :

— Պաք, եօք տէտիղին հալ-
տէ կիւլիւմսէեօրսուն :

— Կիւլիւմսէյօրում քի . . .
պիրազ էվէլ սէն նիշին կիւլէեօ-
րտընսա, պէնտէ օնուն իշին
կիւլէեօրում . . . շու շաքաճը միւ-
սիւ Գ. — հաթըրմա կէլտիքէ
քի . . . :

— Շաքաճըմը, պու հայվան
լըղըն իսմինէ շաքա մը քօեօր-
սուն. ամա նէ ֆայտա երքէք
տէյի՛միսինիզ հէր պիր պիրինի-
զէ թարաֆ էտէրսէնիզ իճապ է-
տէրսէ զանն էտէրիմ օնա թագ-
լիտ էտէճէքսին :

— Էյ բէք իլի, էօլլէ զանն
էտէեօրսան, աճապա պէնի ար-
զիւմտէն մէն իտէն նէ՞ տիր,

— Ճէսարէ՛թ տիր. ճէսա-
րէ՛թ . . . գաթը թապիլաթըմ
թէրս տէյիլ տէ սէպէպիլէթ վէր-
մէմ եօքսա :

— Շիւբհէ՞ մի վար, եալընըզ թապիլաթըն պիրազ շաքաճը տըր. շաքա օլտուն տէյի լաքըրտըլը ուզատըրսըն . . . :

— Պէ՞ն մի ուզատըրտըրում . . . :

— Ճանըմ վազ կէ՛չ . . սայ. քի պէն պու ագշամ հիչ պիր շէյ տէմէտիմ .

— Էօյլէ գաշամաքըլ լաքըր. տը իստէմէմ . . պէն շաքաճը. յըմըլըմ հա՛ . ինատճըլըմըլըմ հա՞ . . . :

— Էյ բէք էյի եա, տահա պու սապահ սէն տէյիմիտին, ինատ էտէնքի թէաթրօ ագթրի. սի մատմազէլ Գ. սարը սաչը տըր տէյի .

— Էվէթ սարը սաչը տըր .

— Սէօզ սէնին . . սարը սաչ. լը տըր .

— Տիչինի սըքարաք ճէվապ իստէմէմ . ինատճը օլմայան բառ. տօն աիլէմէլի վէ մատմազէլ Գ. հագգընըզ վար սարը սաչը տըր տէմէլի .

— (Թահմիլիլ թիւքէնէրէք) Էվէթ հագգըն վար . Ֆաքաթ պուրահա պիր նօքթա գօյուպ իլէրի կիթմէյէլիմ . սէնին ճանըն իստէյօրքի մատմազէլ Գ. սարը սաչը օլտուն . բէք ալէա՛, հաթտա իստէրսէն եէչիլ սաչը օլտուն . տահա՞ .

— Եէչիլ մի . շունա պաք հէ. լէ . գարընտաքի տէլի տէյիլ պիր . մատամքի սէն ինատ էտէ. եօրտուն , պէնտէ ինատը էտէր պահս կիտէրիմ քի մատմազէլ Գ. սարը սաչը տըր .

— (Միւսիւ Գօրգօթ թէհամ. միւլ իտէմէյէրէք) Պէ ճանըմ նէ՞ իւթիւմէ ֆարգ . շուքիւչիւք ագ. թրիսին սաչարը իսթէրսէն եու. մըրթանըն իչի կիպի սարը օլ. սուն , քէյֆին եէրինէ կէլտիմի՞ շիմտի . . . :

— Պու լաքըրտըլարընտան պէլիքի սէն , քիւչիւկ Գ.ի աօլա կէօրմէմիշսին եկէր կէօրմիւշ օ. լայըտըն , մութլաք սարը սաչը տըր տէրիտին .

— Ուզուն սէօշիւն գըսաընը իստէ՞րմիսին , պէն ըէնկ պու. տալասը տէյիլիմ .

— Օնա , կէօրմէմիշիմ պիւ. մէմ տէրլէր .

— Պագ նասըլ ճին աթընա պինտիրիւր ատամը . սանա եիրմի տէֆա տէտիմ քի էյի թանըրըմ վէ քէնտիսի իլէ լաքըրտը պիլէ էթմիշիմ .

— (Միւսիւ Գօրգօթուն մա. տամընըն ըէնկի սօլարագ, պէնտէ պունու աղնամաք իսթէրիտիմ . օնո՞ւն իչին հէր ագշամ թէաթ. րօլարտան պաչըն շըքար աեաղըն չըքմա՞գ . . . :

— Աղնատըմ , էկէր քիթապըն պու եիւզիւնիւ աչարսաք պիթի. ըէճէկիմիզ եօք տուր . ըէճա է. տէրիմ , արթըք ուեուսաքտա ըահաթ էթսէք էյի օլմա՞գ մը .

— Շիմտի պու տագգա քիւ. չիւկ Գ. իլէ նէ մինասիպէթլէ կէօրիւշտիւզիւնի սէօլէեէճէք. սին . . (հօճա Գօրգօթ հիտտէ. թինտէն եոււրուքլարընը սըքա. ըաք , օտանըն իչինտէ տօլաշմա. դա պաչար) մագարնա գրար կի. պի բարմաքլարընը չըթըրտաթ. մա , ճէվապ իսթէրիմ .

Տէվամի

ՀԻՓԵԱՅԱԹ

Տուլ գտաընըն պիրի հէր կէօ. ըիւշտիւզիւ ատէմլէրէ տէրիմիշքի աօիւնեատա պիր տահա էվէնի. ըիմ տա , հանկը երքէք քի պէ. նիմ իչին պէօյիւք պիր ֆէաա՞ քեարըրգ էտէրտէ իսպաթընը տալի կէօսթէրէճէք օլուրսա , անըն իլէ էվէնիւրիմ . Մատամ պու լաքըրտըրընը օլ քգատար թէքէրիւր էտէր քի հէր թա. ըաֆտա թէվաթուր պուրուր .

Պիր կիւն մատամըն էվինէ քէնտի իսմի իւզէրինտէ եազըլը

պիր քիւչիւկ գատիֆէլի սան. աըքճա պըրադըրլար . պու սան. տըքճանըն անախթարը իւս. թիւնտէ օլտուզունտան , մատամ աչար պագար քի իչինտէ ալ ըէնկ քօրտէլա իլէ պաղը պիր թութամճըք էհթիւար սաչը տէ. մէթի վար տըր , եանընտա պիր քարթտը վիզիթ իւզէրինէ աթի. տէքի սէօզլէր եազըլը .

«Մատամ . պաչըմտա աիւն. եատէ պունտան պաչգա սաչա. ըըմ գալմամըլ տըր , օնուտա սի. զին ուզըրունուզա ֆէտա էտէրիմ. էկէր պու ֆէտաքեարըրըմը քեաֆի կէօրիւրսէնիզ , ըէյինիզի իքի սըրա իլէ պիլտիրին , պու հաֆթա նիքեահ օլալըմ .»

Վագաա , ֆէրտասը հաֆթա. սը նիքեահարը քըլըլմըլտը .

..

Իքի նշանը պէյնինտէ էվ. լէնմէգտէն իքի կիւն էվվէլ միւ. քեալէմէ .

— Մատմազէլ պիր տիւչիւն. ճէմ վար պիր թիւրիւլ արգ իթ. մէյէ ճէսարէթ էտէմէյօրում .

— Չէքինմէյին սէօլէյին , պունտան պէօլէ իքիմիզին մա. պէյնինտէ չէքինմէք եօք տըր .

— Սէօլէեէճէղիմ շու քի , պէնիմ թապիլաթըմըն իգթիզասը պէն չէհիրի , սալօնը , պալօլարը , միւզիքայը չօգ սէվէրիմ , հիչ ըա. հաթ տուրամամ . սէնիսէ մուզա. յիրի օլարագ , պունլարըն հիչ պիրինտէն հօլանմագսըն , եալը. նըզ եաչամայը սէվէրսին . աճա. պա պիզ նասըլ իմթիզաճ էտէ. պիլէճէկիզ .

— Շիւփհէսի՞ իմթիզաճ է. տէճէյիզ . զիրա պիր պիրիմիզի օ գատար ազ կէօրէճէյիզ քի՞ . . . :

..

Պիզիմ խօճա Գօրգօթ , մա. տամը իլէ էվէլի կիւն կիւնտիւզ թատամընա սօֆրայա օթ ուրուր .

լար վէ զէն ու զէվճէ մապէյ-
նինտէ պիր մուարազա տըր պաշ-
լար . գազգա օլ տէրէճէ չիտ-
տէթլէնիր քի սէսլէր երւքսէլիր .
պաշլարլար սօֆրանըն իւթիւն-
տէ պուլունան չաթալ , պըչաք
թուզուք վէ սաիրէի՝ իքիսի
պիրլիքտէ բէնչէրէտէն պաղչէյէ
ֆրլաթմադա ,

Խոմէթճիլէրի պու հալի կէօր-
տիւկիւնտէ , քէնտիսի տախի
սօֆրանըն օրթասընտա պուլու-
նան տօլու չօրպա քեասէսինի
գաբտըը պիրլէ բէնճէրէտէն
պաղչէյէ աթար :

Խօնա Գօրգօթ ուչաղըն պու
հալինի կէօրիւպ փիւր հչտտէթ
հայքըրըր :

— Հայվան հէրիֆ , չօրպա-
նըն քեասէսինի նէյէ՝ պաղչէյէ
աթարն :

— Ալֆէ տէրսինիզ էֆէնտիմ
զանն էթտիմ քի եէմէյի պաղ-
չէտէ եէյէճէքսինիզ , ճէվապ վէ-
րի :

..

Էվէլի կիւն իքի հէքիմ , տօղ-
րու եօլա պիրի պիրլէրինէ թէ-
սատիւֆ էտէրլէր :

— Պիրաաէր , սաքալընտա
տահա պիր թէլ պէեազ եօք ,
սէն ապա եհթիլարլանմաեաճաք-
մըսըն :

— Ատամ նէ՝ եաբայլմ . . .
սէօզ մապէյնիմիզտէ սանա խա-
լիսանէ սէօյլէրիմ քի էսմիւրէ հիչ
էհէմմիլէթ վէրտիղիմ եօգ տըր :

— Էկէր միւլթէրիլէրինին
հագգընա սէօյլէյօբսան , գաթէն
պէնտէ էօյլէլիմ :

..

— Մայրիկ , կաղընտին ինժի
ինչօ՞վ պիտի կաղընտես :

— Խելօք կենասնէ քեզի աղ-
ւոր կաղանդչէք մը պիտի տամ :

— Ի՞նչ պիտի տաս գուղում
մայրիկ :

— Ինչուտ պէտք , քեզի խե,
լօք կեցիք կըսեմ կոր :

— Տալիքըդ առաջուրնէ զուր-
ցէքի , նայիմ մինչեւ կաղընտ խե-
լօք կենալս կարժէ՝ . . .

..

Խօնա Գօրգօթ էվէլի կիւն
Գալաթատա տօսթլարընտան պի-
րինէ թէսատիւֆ էտէր , պագար
քի սաքալը արասընտա պիր մա-
քարնա բարչասը գալմըլ :

— Պահսա կիրէչիբիմ քի լօ-
գանթատան կէլիօրսըն վէ հաթ-
տա մութլագ մաքարնա եէմիչ-
սին :

— Խայըր լօգանթատան կէլ-
մէյօրում վէ տահա եէմէքտէ
եէմէմիչիմ :

— Էօյլէ իսէ սաքալընըգտա-
քի մաքարնա բարչասը՝ նէրտէն
գալմըլ :

— Հա՛ . . . էվէլի կիւն Աս-
լանլրտա մաքարնա եէտիմտէ օն-
տան գալմըլ օլմալը ճէվապ վէր-
տի պիւա ֆիթիւր :

..

Եանքէսէճինին պիրինի , պի-
րինին ճէպինտէն պիր մէնտի-
սիրքաթ էթմիչ ճիւնհասը իլէ
հաքիմին հուղուրընա կէօթիւ-
րիւրլէր :

Հաքիմ.— Սիզ ֆէօբրիւ պա-
չընտա , շու մէնտիլի պիր գատը-
նըն ճէպինտէն չալմըչսընըզ :

— Հաչալէֆէնտիմ , օ մէնտիլ
գաթը պէնիմ տիր . պագըն .
հաթտա քէնարը մավի զէհի
տիր . հաթտա էրէյի վագըթ
տըր պիր տուզինա տալըմ ըտը :

Հաքիմ.— Սաչմա էֆէնտիմ ,
մէնտիլ մէնտիլէ պէնզէմէզմի .
իլթէ պունուն թըպկըսը պէնիմ
ճէպիմտէտէ վար :

— Թաճիւպ իթմէմ էֆէն-
տիմ , ճէվապ վէրտի եանքէօէ-
ճի , զիրա պու մէնտիլլէրիմին
բէք չօղունը չալաըրալմ :

ԳՈՒՐԹԷԶ

Գ Օ Ն Մ Ա Ր Շ Է

—

Պու իսիմ , եանի «ուճուզ սա-
թըլ» օ տէրէճէ էհէմմիլէթինի
գայպ իթտի քի , Պէօյլու տօղ-
րու եօլունտան սիրայէթ էտէ-
րէք , Սթանպօլ սօքաքլարը ի-
բէքճիլէրինէ վարընճա Պօնմարչէ
օլտուլար : Պօլունլարընտա ճա-
մէքեանլար իլէ սօքաքլարը տօ-
լաչան թօհաֆճըլար . էլլէրինտէ
պիրէր չընղրաք՝ սաքին մահալ-
լէլէրին սիւքիւնէթի արասընտա
չընկըր , չընկըր , չընկըրթատա-
րաք , պօն մարչէ՝ . . . տէյու
հայքըրմաքտա աըրլարի :

Նիլէթիմիզ շիմտիլիք պու սա-
թըճըլարտան պազըլարընըն , պի-
չարէ գատըն վէ գըզլարը սօյար-
ճասընա ալտաթարգլարընը նագչ
իթմէք օլմատըղընտան , պունլա-
րըն տէսիսէլէրի իւզէրինէ եազ-
մայը վագթը ախէրէ թէրք իլէ ,
շիմտիլիք Պէյ օյլու Պօնմարչէ-
սինին ֆրէնկիլէրին եըլպաչըսը մի-
նասիպէթի իլէ կէչէն ճուճա ագ-
չամքի գալապալըղընը վէ վու-
գու պուլան ույղունսուզըլարը
թարիֆ էտէլիմ :

Նասըլ քի տէտիք ճուճա կի-
ճէսի Պօնմարչէնին վասի տիւք-
քեանը բէք կիւզէլ տօնանմըլ վէ
արը գօվանը կիպի իզտիհամ պիր
եոնտան կիրիպ , պիր եանտան
չըքմաքտա , գըյաֆէթլէրի թէ-
միզ , ուչաքլար երւքսէք սէս
իլէ տէսթկեահ պաչընտա պու-
լունանլարա ռսանսէնքանթ աք-
լտնտըր — գառանթ աբրան-
տըրո հայքըրմալարը արասընտա ,
մատամ վէ միւսիւլէր միլանընտա
կիւզէրան իտէն սէսսիգճէլագըր-
տըլար սէպէպինտէն . մատամ վէ
մատմագէլլէրին ճէմալինտէ հու-
սուլէ կէլէն գըզլարթըլար վէ կիւ-
լիւմսէյիլլէր , հայրէթպախչ պիր
մանղարա օլուպ , էրպապը տիգ-
գաթը պիհուչ գըլմըլ իքէն , նա-
կէհան մինասիպէթիիզ պիր վա-

գաս, հէրքէսի իսթիղրապէ կի-
րիֆթար էլլէտի:

Ղայէթ նամուսուլու ֆամիլեա-
տան պիր գատրն պէշ եաշընտա
չօճուղը իլէ պօնմարչէտէն չրքա-
րիքէն, չօճուկ արգատա գալմը
օլտուղընտան, ֆիլաթը տէօրթ
ղուրուչ օլան պիր ուֆաք չօճուկ
սանտալիէսինի ալըպ վալիտէսի-
նին արգասընտան կիթմէքտէ ի-
քէն, թէրպիլէսինի բաշաճը տիւք-
քեանընտան ալմըչ օլան ուշաք-
լարտան պիրի, վահշիանէ չօճու-
ղըն գօլունու գօրարրըճասընա
չէքէրէք սանտալիլէճիկի ալաքք-
տան սօղրա, վալիտէսինէ տա-
խի սէն էվէլի ազչամ իւշ ի-
րալըգ շէյ շալտրն տիլէրէք,
տիւքքեանըն գարսը էօնիւնտէ
իւսթիւնիւ արաշթրըպ թապիի
պիր շէյ պուլմատըրը հալտէ տա-
խի՝ բարտօն տիլէյէճէք եէրտէ
հագարաթընա տէվամ էյլէտի:

Պօնմարչէ կիպի նամուսուլու պիր
տիւքքեանտա պէօլլէ թէրպիլէ-
սիզ ուշաքլար պուլունտուրըմա-
սը տիւքքեան՝ միւտիւրիլէթինէ
բէք զիւլ տիւր: Ֆիլվագը խրը-
սըզլըգ էտէնլէր տախի էքսիկ տէ-
կիլ իսէ տէ, առամընը թանը
մաքտա քէնտիլէրէ ալիտ պիր
ֆէնն օլմալը տըր վէ եախօտ
պէօլլէ պիր սուլի գանն վուգու-
ինտէ, ալը պիր օտաեա չէքիպ
իւսթիւնիւ արաեապիլի: օտա
ղայէթ նէզաքէթլէ, իչիթտիկի
միզէ նազարէն, միւտիւրիլէթ թա-
րաֆընտան իթիւրազ օլընմըչ քի
մէզքիւր գատրն չօճուղընը թէր-
պիլէ էթմէլի իտի: հալ պու քի
քէնտիլէր սանտալիէճիկին ֆի-
յաթը օլան տէօրթ ղուրուչը նէ-
զաքէթլէն վալիտէսինտէն իսթէ-
միչ օլալըտըլար, տահա թէրպի-
լէլի տավրանմըչ օլուրլարըտը:

ՄԵՎՍԻՄԻ ՇԻԹՍ

1866 սէնէսի գարադըչը էս-
նասընտա հապալարըն պէօլլէ էյ-
եամ կիթմէսինի, բօրեազ իլէ
գարաեէլ բիւզկեարլարընըն ըզ-
հարը իֆյաս իթմիչ օլտուգլարը-
նա համլ էաէյօրլար իսէտէ շու-
րասը ինքեար օլունմազ քի 86
սէնէսի օրացոյցարը, կէրէք Ս-
ֆրկիչ խասթախանէսինին վէ կէ-
րէք վէնէտիկ վանքընըն օլտուն,
պու պապտէ ահալիլի շաշըրթ-
տըզլարը տախի աշիքեար տըր:
հէրքէս պու իքի օրացոյցլարտա,
նայեմբեր վէ դեկտեմբեր ալարը
իչին ճճիւնաբեր հողմունք—պարզ
ապա ճիւն—բուք և սառնամա-
նիք:» կիպի թէհտիտամիզ սօ-
ղուքլարը սօղուտուղընտա: տի-
չինտէն թընաղընտան քէսէրէք,
գըլըք բալթօ, շէմսիլէ, լաստիկ,
օտուն վէ քէօմիւր թէտարիքինէ
միւպաշիթէթ էյլէտիլէր, հաթտա
չօգլարը էվէնտիլէր պիլէ:

Հալ պու քի համտ օլտուն ա-
հալինին գօրգուսու եանընտա
գալտը իսէտէ, բարալարը եան-
լարընտա գալմատըղընտան, մէզ-
քիւր օրացոյցլարըն նաշիլլէրէնէ
տանիսբէզօ ինթէրէսօ» եանի
զարար պիյան տալասընա իգա-
մէ էտէճէքլէր տէյի պիր շայի-
եա տէվէրան իթմէքտէ իսէ տէ,
պունուն ալը օլմալըպ, եալընըզ
հէրքէս ալտըղը գըլըք բալթօ վէ
սալիլէրէի եիւզտէ 75 էքսիդինէ
սաթըպ (պու տէտիկիմիզ միւ-
պալաղա զանն օլունմասըն տիւք-
քեանճըլար գաթէն 0/0 50 էք-
սիդինէ մալ սաթըրեօրուզ աէյու-
իլան էտէրլէրոնէ, միւլթէրի հէր
հալտէ 0/0 75 էքսիդինէ վէրէճէք
տիլ) վագը օլան զիյանը իչին
ալընճա պիրէր եէնի սէնէնին Օ-
րացոյցընտան թալէպ իտէճէքլէր
քի՝ Ս. ֆրկիչ խասթախանէսի
մէնֆտաթընա 1887 սէնէսի Վըն-
դարճակ Օրացոյցը Պաղտատ-

լեան Գարեգին էֆէնտի մաթ-
պասարնտա (Արամեան) կիւզէլ-
ճէ թապ իտիլմիչ, միւնտէրի-
ճաթը իսէ բէք չօգ մալիւմաթ-
լարը հալի՝ տտէթի 3 ղոււշա
սաթըլմաքտա տըր:

Լ Ե Ջ Ո Ի

Ղալաթիոյ Ամենաիւրկիչ Եկե-
ղեցոյ դրան առջեւ, անցեալ
հինգշաբթի օրն երկու տիկնայք
հետեւեալ խօսակցութիւնը կ'ը-
նէին:

— Լսեցի՞ր, լեզու կելլակոր
եղեր . . .

— Քա որի՞ն չօճօխը:

— Չօճուխ չէ դուն ալ, չէնք
չնորհք մարդ մը, լեզու պիտի
հանէ եղերտէ հատը հինգ խու-
րուչի պիտի ծախէ եղեր:

— Սըղըրի է նէ աժան է,
Հրագդանիս ըսեմ տէ մէկ հատ
մը առնէ . . .

— Աման դուն ալ, քեզի սը-
ղըրի լեզու ըսող կայ:

— Խօյինի է նէ ո՞վ խենդե-
ցերէ օր հատին հինգ խուրուչտա
տէ առնէ. հինգ խուրուչոյ օխայ
մը միս կառնուի:

— Աշիւդ խաղայ կընիկ. քա
լեզու կըսեմնէ խաղէթայէ խա-
ղէթա՛:

— Հիչ լեզու անունով խաղէ-
թա չէի լսեր, գայեր առ մարդը
ամենուն լեզու պիտի հանէ, վայ
հալին, զինքը կը դըրոյմեն եա-
նի . . .

— Տահա ինչ կրելիքը ո՞վ
գիտէ . . . կըսեն կոր քի աղւոր
պաներ պիտի կրէ եղեր:

— Ատ պաշխա, չէնէ մեր մա-
հալլէն նստող խաղէթաճին գի-
տե՛ս եա . . .

— Ան եոււուրճալը ո՞վ չը
ճաշնար . . .

— Մէյ մը մաաը պըլլէնէ վայ
հալին,

— Անկա հիմա դադէթա կը կրէ՞ կոր :

— Ծաղիկ հանել պաշայերէ :

— Ո՛ւր բէք մեղքըցայ . ո՞ր հէքիմը կնայի կոր աճապա :

— Քա ասօր երկու քնիս ալ իրարու լեզու չենք հասկնար կոր . Ծաղիկ անունով խաղէթա կը կրէ կոր :

— Ծաղիկ ըսիր նէ բէք սիր . տըս խաղաց . ի՞նչ կրտնամ , հի մակու խաղէթաներուն անուններ . ըրն ալ մարդը շաչըդմիչ կընեն . անչէ ամա կեցեր լեզու կը թա . փեմ , անդին Ստեփանս պօղա . չաճիին խանութը կը պէքլէյէ կոր . մնաս պարով :

Երթաս պարով , ըսելով մեկնեցան իրարմէ :

Ս Խ Ա Ղ Ա Յ Ո Յ Ց

Սեւա	Ո-դն
Առաքինի	Աղէկ գինի
Հաւատարիմ	Հաւանտարին
Անյիշաչար	Ամենաչար
Կատարեալ մարդ	Չը ծնաւ ցարդ
Հոգի	Շոգի
Ամուսնութիւն	Անուսութիւն
Աղգ . վարչութիւն	Աղգ . վարժու . թիւն
Լրագիր	Լուսագիր
Բարեկամ	Բարա կա՛յ
Կին	Գին
Տղայ	Մեկո՛յ
Սպասուհի	Տանախուհի
Անշահախնդիր	Անխարհախնդիր
Գասուակիր	Գասի կիր
Ամեղ	Անեղ
Տեսակէտ	Լրաւայ
Վեհաձանութիւն	Վարձանցու . թիւն
Գութ	Կուտ
Չղջուժ	Չիջուժ
Հանձար	Բանձար
Ընտանիք	Հնձուք
Գործ	Փորձ

Բաղձանք	Յանցանք
Իղձ	Թախիծ
Բաղդ	Յաղթ
Խնդութիւն	Խենդութիւն
Կեանք	Դանկ
Մարդ	Յարդ
Խմբակիր	Խաչակիր
Գիրք	Կիրք
Աւուն	Աւհուն
Յոյս	Յոյգ
Սփոփանք	Պատրանք
Խօստուժ	Թախանձաքէ . ոստուժ
Բարիք	Չարիք
Փռուք	Կռուք
Յիշատակ	Ի՛նչ կատակ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱԶԴ

Երեւելի Տոգթէօր Սանկրա . տօ , պատիւ ունի ծանուցանել իւր արգոյ մահկանացուաց որ հինգշաբթի և կիւրակէ օրերը , ձրի պիտի սպաննէ իրեն զիմոզ հիւանդներն :

Կը բուժէ ամեն տեսակ հիւանդութիւններ՝ որք ներկայա . ցողք չունին :

Աղէկ տղայ կառնէ , իսկ չա . րը կը մերժէ . հազը , հազալով և հարբուիւր փռնքտալով կը բու . ժէ , բարբ հիւանդութեանց վը . նասը հիւանդը կը աուժէ :

Ուզողը պէտք է գիմէ Գալըք . լըյի գերեզմանատան պահնար . գին սենեակը :

ՍՈՒՍԼ

Սթանալոյ ահալիօի էն զիյա . տէ նէ շէյէ պաղար :

Խոջու ոսալին ճէժազընը՝ օն պէչ կիւնէ անկին պուլանա , զաղէթաժառան իւչ այ մէճճա . նէն կեօճաերիլեճէք օիր :

Ճէժազ մէքթուլարը միւ . օիրիլեթէ կեօճաերիլմէօի իճաղ իօէր :

ԱԻԵ . ՍՈՒՐԷՆԱՆ ԻՐԱԽԱԳԷՏ ՓԱՍՏԱՐԱՆ

Փարիզու իրաւագիտութեան վարժարանին մեջ իւր ուսման ըն . թացքն աւարտելէ , յետոյ վկայա . կան ստանալով մայրաքաղաքս ե . կած է : իւր գրասենեակին է առ . այժմ՝ Պահճէ գարու Շէյխ-խալամ խան թիւ 13 :

Դատերու փոխանորդութեան և այլ և այլ տեսակ պայմանագը . րոց խմբագրութեան համար ի . րեն ղիմողները գոհ պիտի լինին :

Ա . Զ . Գ .

Լուսինեան իշխանի գործերէն Փարիզի տպագրութեամբ հետեւեալ . ներն , որոց ոմանք իբրեւ ընտրեալ . գոյն դասադիրք ծանօթ են հանուր ազգայնոց , և ոմանք իրենց ընտիր տպագրութեամբ և Եւրոպական ըն . տիր կազմողն կրնան Կաղանդի հա . մար , ամենէն յարմարագոյն ընձան լինիլ :

Կը գտնուին մեծ քանակութեամբ , Ղալաթիա Սեղբոս խան թիւ 5 Բիւ . ղանդեան գրատունը : և

Պլիս Մեծ մաքսի կարդ թիւ 46 Զ . Թորոսեան գրատունը :

Այս առթիւ կը ծանուցուի հա . սարախութեան թէ բոլոր գրքերու գնոց վրայ զգ . ՚իլ պեղչ մեղած է , ամեն կարգ յաճախողաց , և զպրօ . ցականաց զիւրամատչելի ըլլալու հա . մար :

1. Տելեմաք , Եղիսարհաբառ պատ . կերպարգ , սկիեգօծ փառակալով :
2. Բաւարան Հայ-Գաղղիերէն փա . րակալով :
3. Բաւարան Գաղ-Տաճկերէն փա . րակալով :
4. Չրուցաբութիւն ընդարձակ Գաղ-Տաճկերէն փառակալով :
5. Պօղ և Վերգիլիէ Հայերէնէ Գաղղիերէն թարգմանութեան համար .
6. Չրուցաբութիւն , Հայ-Գաղ . գիերէն :
7. Գեղգազբութիւն , Հայերէն .
8. Գեղգազբութիւն , Հայ-Գաղ . գիերէն .
9. Ընթերցարան .
10. Այրենարան , պատկերազարդ . Մեծ քանակութեամբ աւանդնե . րու ղեղչ կը լինի :

ՊԱՐԶ ՕՐԱՅՈՅՑ

1887 Թուականին Քրիստոսի Սեփականութիւն Ս . Փրկչի Աղգ . Հիւանդանոցի Գին 40 փարս

